

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 296/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Kelan tulkkauspalveluista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Merja Mäkisalo-Ropponen /sd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 296/2017 vp:

Miten hallitus aikoo huomioida eri järjestöjen huolet Kelan tulkkauspalveluiden tulevaisuudesta ja miten hallitus aikoo varmistaa, että Kelan tulkkauspalveluita tarvitsevien perusoikeudet toteutuvat myös jatkossa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta annetun lain (133/2010, jatkossa tulkkauspalvelulaki) tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön mahdollisuuksia toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Lailla on tarkoitus turvata osaltaan vammaisten henkilöiden perusoikeuksien, kuten osallistumis- ja kielellisten oikeuksien toteutumista. Lain toimeenpanosta vastaa Kela, joka myös päättää tulkkauspalvelun järjestämisestä ja siihen liittyvien kustannusten korvaamisesta. Tulkkauspalvelut on järjestettävä edellä mainitun lain säännösten sekä perustuslain perusoikeussäännösten noudattamisen turvaavalla tavalla.

Kelalta saatujen tietojen mukaan käynnissä olevassa, vuotta 2018 koskevassa palveluntuottajien hankinnassa Kela hankkii valtakunnallisesti yhteensä 611 tulkkiuresurssia. Yksi tulkkiuresurssi tarkoittaa kokopäiväisen tulkin vuosityöpanosta 1130 tuntia. Yksi resurssi voi koostua useamman tulkin tulkkaustyöstä. Palvelun hankintaa varten Kelassa on arvioitu hankittavan tulkkaustyön määrä analysoimalla Kelan tilastotietoja vuosilta 2011–2016, joiden pohjalta on laskettu, minkä verran tulkkiuresurssia tarvitaan kattamaan asiakkaiden oletettu palvelutarve v. 2021, joka on käynnissä olevan hankinnan viimeinen optiovuosi. Hankinnassa puitejärjestelyyn valitaan tarjoajia hinta-laatusuhteen perusteella määräytyvässä tuotekohtaisessa etusijajärjestyksessä vähintään kolme tarjoajaa ja niin monta kuin on tarpeen hankinta-alueen arvioidun tuotekohtaisen kysynnän täyttämiseksi. Tämän lisäksi puitejärjestelyyn voidaan valita myös alemmalla sijalla oleva tarjoaja, jos se on palvelun maantieteellisen kattavuuden saamiseksi tarpeen. Lisäksi sopimuskauden aikana palvelun lisähankinta on mahdollista hyväksytyiltä palveluntuottajilta, jos havaitaan että tulkkauspalvelun tuottaminen asiakkaille saattaa vaarantua, eikä hankittu tulkkiuresurssi riitä kattamaan asiakkaiden palvelun tarvetta.

Tulkkauspalvelulain 10 §:n mukaan Kelan tulee järjestää tulkkauspalvelu kokonaistaloudellisesti edullisimmin huomioiden samalla asiakkaiden yksilölliset tarpeet. Lisäksi laki edellyttää, että tulkkauspalvelua järjestettäessä on otettava huomioon palvelunkäyttäjän toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä hänen äidinkielensä ja kulttuuritaustansa. Tulkkauspalvelulaki ei kuitenkaan anna vammaiselle henkilölle subjektiivista oikeutta valita haluamaansa tulkkiä.

Voidaan katsoa, että tulkkauspalvelun asiakkaan vaikutusmahdollisuus palvelun järjestämiseen lisääntyy jatkossa. Palvelu järjestetään vuoden 2018 alusta lukien lähipalveluna. Asiakas itse valitsee, kuinka paljon hän haluaa palvelun järjestämiseen vaikuttaa. Asiakas voi valita palvelun järjestämisen tavaksi tulkkilistan, jolloin hän ehdottaa itselleen sopivia tulkkeja lähialueeltaan ja hän voi myös nimetä erikseen ehdottamistaan tulkeista tulkin, jonka haluaa itselleen välitettävän esimerkiksi työelämään. Kela

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 296/2017 vp

varmistaa, että asiakkaan ehdottamat tulkit työskentelevät asiakkaan lähialueella ja että he pystyvät vastaamaan asiakkaan palveluntarpeeseen. Tulkkilistan avulla järjestetyssä palvelussa toteutuu asiakkaille tärkeä palvelun jatkumon turvaaminen esimerkiksi työelämään liittyvissä tulkkauksissa. Myös tutun tulkin käyttämisen tärkeys vammaiselle henkilölle mahdollistuu tässä palvelun järjestämisen mallissa. Tulkkilistan tavoitteena on vastata asiakkaan tulkkaustarpeisiin ja niiden muutoksiin mahdollisimman joustavasti. Jos asiakas ei ole valinnut palvelunsa järjestämistä tulkkilistan avulla, hänelle välitetään tulkkaustilanteeseen sopiva tulkki läheltä tulkkauspaikkakuntaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö seuraa lain toimeenpanoa sekä arvioi tarvittaessa palvelun järjestämistä ja siihen liittyviä kehittämistarpeita yhdessä Kelan ja muiden tulkkauspalvelun osapuolten kanssa. Kela tekee säännöllistä yhteistyötä sidosryhmien kanssa palvelun kehittämiseksi, ja myös vuotta 2018 koskevan hankinnan suunnittelussa on kuultu eri sidosryhmiä. Sosiaali- ja terveysministeriö on saanut eräitä yhteydenottoja meneillään olevaan kilpailutukseen liittyen. Saamiensa yhteydenottojen perusteella sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Kelalta lisätietoja kilpailutukseen liittyvistä seikoista 18.8.2017 mennessä. Hallituksella ei kuitenkaan ole toimivaltaa puuttua Kelan päätöksiin säädösten toimeenpanossa, mukaan lukien nyt kyseessä oleva tulkkauspalvelun hankinta.

Helsingissä 10.7.2017

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula